

محسن فیاضی، کارشناس مسائل اسرائیل در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

صهیونیست‌ها با استفاده از اهرم جمعیت به دنبال سیاست تصرف اجتماعی فلسطین هستند

تاریخچه ایده ۲دولتی به کجا باز می‌گردد؟

ایده ۲ دولتی ابتکاری نیست، یعنی ایده‌ای است که از همان ابتدای موجودیت اسرائیل یا همان زمان اعلامیه تقسیم اعلام شد. یعنی فلسطین را به ۲ دولت تقسیم کردند. ایده دولت عبری و عربی برای سال ۱۹۴۸ است. لذا اصرار طیفی که طرفدار این راه حل هستند این است که به همان نقطه‌ای که قرار بود باشد، برگردیم که یعنی همان تقسیم فلسطین به دو قسمت است. اوج اختلاف ۲دولت به ماجرای اسلو برمی‌گردد. در توافق اسلو در سال ۱۹۹۳ اسرائیلی‌ها به طرف فلسطینی که جنبش فتح بود قول دادند که ما به سمت مسیر ۲ دولتی می‌رویم. برای همین در ابتدا یک شبه حکومت ایجاد کردند به نام تشکیلات خودگردان فلسطین که بعد از مذاکره و مشخص شدن مسائل دیگر از جمله پایتخت، مرزهای دقیق، بحث آوارگان و برگشت آنها، قرار شد دولت فلسطین در برخی مناطق تشکیل شود. آن موقع هم مرزهای جدیدی قرار شد ایجاد شود که تقریباً آن مرز ۵۰-۵۰ سابق به ۳۰-۷۰ رسیده بود. ۷۰ درصد به اسرائیل رسید و

آن ۳۰ درصد هم در اختیار نوار غزه و کرانه باختری قرار گرفت. بعد از این دوران راه حل ۲دولتی بسیار مطرح بود اما اسرائیلی‌ها مسیری را رفتند که خود «یاسر عرفات» از این قضیه برگشت و گفت قرار نیست ۲دولتی تحقق پیدا کند و اسرائیلی‌ها در حال شهرک سازی هستند و مهاجران را به منطقه می‌کشاندن. تا اینکه در ۲۰۰۲ و در اوج داستان‌های انتفاضه که عرفات هم تغییر مسیر داده بود، گفت‌وگو را منع کرد و دنبال تقویت گروه‌های مبارز افتاد. اتحادیه عرب در آن برهه با رهبری عربستان یک طرحی را نام «صلح عربی» مطرح کردند. چیزی که تحت عنوان صلح عربی چه در روزهای گذشته مطرح شده و چه در ادبیات کشورهای عربی به کرات می‌بینید مربوط به همین طرح صلح عربی سال ۲۰۰۲ است. این طرح بن مایه اصلی اش همان ۲دولتی است که چیزهای اضافه‌تری مثل حق بازگشت آوارگان و تعیین مرزها را هم مطرح می‌کند. این طرح برای ۱۹۶۷ است. همه این حرف‌های کشورهای عربی اشاره به همین طرح دارد.

تقریباً همه کشورهای اسلامی و عربی به جز جمهوری اسلامی ایران حرف از راه حل صلح عربی می‌زنند و این راه حل را هم یک راه حل ایده‌آل می‌دانند. آنها صراحتاً حرف از نابودی اسرائیل نمی‌زنند و می‌خواهند یک حاکمیت فلسطینی مشترک در غزه و کرانه باختری شکل بگیرد، آواره‌ها تعیین تکلیف شوند و حق بازگشت به آنها داده شود. کشورهایی مثل سوریه، مصر و لبنان برایشان به عنوان مقصد جایگزین مطرح می‌شود. اما مساله‌ای که وجود دارد امکان اجرای این طرح است. چون خودشان هم می‌دانند که این طرح در واقعیت غیرممکن شده است. چرا؟ به دلیل شهرک سازی‌های سنگین اسرائیل در نواحی کرانه باختری. نه تنها در سال ۲۰۰۲ بلکه حتی در سال ۲۰۱۰ اگر حرف از ۲دولت می‌زدیم نزدیک به ۲۰۰ هزار یهودی در کرانه باختری حضور داشت. اما الان در سال ۲۰۲۳ بیش از ۷۰۰ هزار در کرانه باختری حضور دارد. این اختلاف را ببینید. یعنی در همین ۱۰سال چقدر یهودی‌های کرانه باختری

چالش‌های اجرای ایده ۲دولتی چیست؟

جمعیت‌شان زیاد شده است. الان کرانه باختری محل تشکیلات خودگردان نیست، بلکه شبه جزیره‌هایی از مناطق فلسطینی نشین است. اصلاً شکل‌گیری دولت فلسطینی در اینجا چطوری قرار است اتفاق بیفتد؟ مگر خروج کامل همه صهیونیست‌ها از کرانه باختری اتفاق بیفتد که این موضوع غیرممکن است. حتی بایدن دو سال پیش درباره راه حل ۲دولتی حرف زد، خودش در انتها تردید کرد و گفت هرچند راه حل ۲دولتی روی زمین هر روز غیرممکن‌تر می‌شود. آقای عبدالفتاح سیسی به صراحت اعلام کرد که صهیونیست‌ها دنبال این هستند که مردم نوار غزه به سمت مصر و صحرای سینا یا اردن مهاجرت کنند و غزه را خالی کنند و ما مخالفیم. و دقیقاً این حرف در رفتار و گفتار صهیونیست‌ها کاملاً دیده می‌شود و دارد به سمتی می‌رود که دوباره دنبال کوچ اجباری فلسطینیان از غزه هستند و در کرانه باختری نیز دقیقاً دنبال جایگزینی جمعیتی هستند.

پیشنهاد ایران را

چقدر قابل تحقق می‌دانید؟

طرح فرزندومی که ایران چند سال است مطرح می‌کند هدفش حل مساله در پارز تک دولتی است. یعنی فلسطین باید تک‌دولتی باشد با حق تعیین سرنوشت. حق تعیین سرنوشت یکی از موضوعات حقوقی بین‌المللی جدی است که بارها در بیانیه‌های مختلف سازمان ملل و شورای امنیت درباره‌اش حرف زده‌اند. ما می‌گوییم با تکیه بر این بحث حقوقی اجازه بدهید خود فلسطینیان برای فلسطین تصمیم بگیرند، چون ماهیت اسرائیل را که ما نمی‌پذیریم. راه حل جمهوری اسلامی به‌طور خلاصه این است که باید کار به جایی برسد که اسرائیلی‌ها تن به اقدام بدهند تا تمامی اهل فلسطین تصمیم بگیرند.

شیوه اجرای ایده تشکیل

دولت فلسطینی چگونه است؟

ما هنوز در مرحله اجرا نیستیم. ما می‌خواهیم بدانیم نتیجه‌اش چه خواهد شد؟ چند نفر حق رای داشته باشند مهم است. دمورد شیوه ما تا اینجا بحث‌هایی مطرح کردیم که چه کسانی باشند و چگونه باشند اما ایران می‌خواهد مسیری را نشان دهد که هم حقوقی باشد و هم ادبیات جهانی آن را بپسندد. اما مساله این است که ما تا الان توانسته‌ایم این موضوع را در جهان مطرح کنیم و حداقل کاری کرده‌ایم که کشورهای اسلامی بیایند در این ادبیات صحبت کنند و حالا نیاز است که جزئیات دقیق‌تری از این طرح مطرح شود. یک ایده خوب از جمهوری اسلامی است که در مباحث حقوق بین‌الملل هم می‌گنجد. ما نتوانسته‌ایم این تعریف را دقیق پیش ببریم و کاری کنیم که بقیه همراهی کنند و جزئیاتش دقیق‌تر مشخص شود، هرچند چند سال پیش در سازمان ملل هم به رای گذاشته شد اما اینکه بتوانیم دیگران را هم همراه کنیم این اتفاق نیفتاده است. ما اگر بخواهیم دیگران را هم همراه کنیم باید خیلی اقدامات دیگر در حوزه دیپلماسی انجام دهیم.

صهیونیست‌ها در برابر مساله جمعیت فلسطینیان

چه اقداماتی در پیش گرفته‌اند؟

زمانی که به این آمارها نگاه می‌کنیم این مسائل پراهمیت را بهتر درک می‌کنیم که چرا رژیم صهیونیستی تلاش دارد یک میلیون فلسطینی را مجبور به مهاجرت کند؟ چرا مهاجرت ۵۰ هزار یهودی از اوکراین به اسرائیل برایشان مهم است؟ چرا مساله مهاجرت برایشان ارزشمند و حاشیه‌ساز است و به آن می‌پردازند؟ آنها می‌خواهند از نظر جمعیتی برتری پیدا کنند؛ چراکه فاکتور اثرگذاری برایشان محسوب می‌شود. آنها همین کار را دارند در کرانه باختری انجام می‌دهند. قبلاً به ازای ۳٫۵ میلیون فلسطینی در کرانه باختری ۲۰۰ هزار یهودی داشتیم و صهیونیست‌ها این رقم را به یک میلیون نفر نزدیک کرده‌اند. اشغالگری اسرائیل از ابتدا ابزاری برای پیشبرد سیاست تصرف اجتماعی بوده است. آنها تلاش دارند در شهر بیت‌المقدس هم بافت جمعیتی را یهودی‌نشین کنند. این نبرد جمعیتی جدا از پارز فرزندوم مساله بسیار مهمی است.

اعراب ساکن اسرائیل بیشتر

در کدام بخش‌ها ساکن هستند؟

در مناطق مختلف حضور دارند ولی نقطه کانونی جمعیت اعراب شهر ناصره است یا «اللده» شهری است که در آن تظاهرات اعراب شدت گرفت و حتی کنترل شهر از دست صهیونیست‌ها خارج شد، لذا اعراب ساکن اسرائیل مساله‌ای خیلی جدی برای صهیونیست‌ها محسوب می‌شود. آنها قبلاً خیلی کمتر بودند اما چون میزان رشد جمعیت‌شان نسبت به یهودی‌های سکولار زیاد است حدود ۲۰ تا ۲۵ درصد جمعیت اسرائیل را تشکیل می‌دهند و این یکی از چالش‌های جدی صهیونیست‌هاست.

چرا ایده رفتارندوم از سوی جمهوری اسلامی ارجحیت بیشتری نسبت به سایر ایده‌ها دارد؟

ایده‌های ایران برای فلسطین باید در سازمان ملل متحد مطرح شود

زینب مزوقی

خبرنگار گروه نشر روز

پس از غصب سرزمین فلسطین توسط صهیونیست‌ها و شکل‌گیری دمل چرکینی به نام اسرائیل از دبرپاز و آغاز درگیری‌ها در نوار غزه و کرانه باختری، بسیاری از دولت‌ها برای پایان بخشیدن به نزاع میان فلسطینی‌ها و صهیونیست‌ها ایده ۲دولتی شدن را مطرح کردند. یعنی برای پایمال نشدن حقوق فلسطینی‌ها و حمایت از حقوق صهیونیست‌ها، دو دولت جداگانه با تابعیت مختلف از بحر تا نهر شکل بگیرد. این ایده از سوی سازمان ملل نیز حمایت شد. کشورهای عربی نیز در نشست‌های مختلف طرحی به نام «صلح عربی» را به تصویب رساندند که در آن باز هم ایده ۲دولتی با چند ماده و تبصره اضافه بود. ایده‌ای که هرچند مستلزم پذیرش موجودیت اسرائیل بود اما اسرائیل به آن هم وفادار نبود و به شهرک سازی خود در مرزهای مشخص شده در صلح عربی ادامه می‌داد.

دو روز گذشته در جریان نشست مشترک سران سازمان‌های اسلامی، آیت‌الله رئیسی مخالفت صریح جمهوری اسلامی ایران با ایده ۲دولتی را اعلام کرد و راهکار بیرون رفت از این وضعیت را برگزاری فرزندوم از تمام فلسطینیان اعم از مسلمانان، مسیحیان و یهودیان دانست. همچنین در کنار ایده فرزندوم ۱۰ بند را نیز به عنوان پیشنهادی‌های ایران برای بهبود وضعیت فلسطین و تنبیه بین‌المللی رژیم صهیونیستی مطرح کرد. البته پیش از طرح ایده فرزندوم توسط رئیس‌جمهور، رهبر معظم انقلاب طی دفعات متعددی و آخرین بار در سال ۹۸ و در دیدار با افشار مردم، راه حل اصلی و اعلام شده جمهوری اسلامی را نظرخواهی از مردم فلسطینی الاصل معرفی کردند.

به بهانه تحولات پیش‌آمده اخیر در فلسطین، جنگ هفت اکتبر و البته طرح مجدد ایده رای‌گیری از مردم فلسطین توسط رئیس‌جمهور کشورمان، در گفت‌وگویی با ثمانه اکوان، تحلیلگر مسائل خاورمیانه، ایده فرزندوم و

چراکه نمی‌خواهند تنش‌ها با رژیم صهیونیستی تشدید شود. آنها اعتقاد دارند که تا اینجا ماجرا پیش رفته و رژیم صهیونیستی سرزمین‌ها را گرفته است و آدم‌های خودش را در آن سرزمین‌ها ساکن کرده. از این رو امکان بازگرداندن این سرزمین و برگشت در مسیر وجود ندارد. اکنون وظیفه ما به‌عنوان ایران اسلامی و سایر کشورهای مقاومت، این است که ایده فرزندوم را برای سایر کشورهای جهان تبیین کنیم. اینکه اتفاقاً این مسیر برگشت‌پذیر است و باید اینچنین باشد.»

الزامات مطرح کردن ایده فرزندوم در مجامع بین‌المللی

اکوان معتقد است که پیگیری ایده فرزندوم در مجامع بین‌المللی، می‌تواند مطرح کردن آن در سازمان ملل و سایر مجامع بین‌المللی باشد. او در ادامه عنوان می‌کند: «مطرح کردن فرزندوم در مجامع بین‌المللی، سه بعد دارد. یکی از لحاظ سیاسی و دیپلماسی است که باید با سایر کشورهای جهان به اشتراک گذاشته شود. سعی کنیم آنها را با خودمان همراه کنیم. دومین بعد پیگیری حقوقی این مساله است. یعنی به رسمیت شناختن اشغال فلسطین و تالش برای خارج کردن این سرزمین از اشغال است. این موضوع کمی کار را سخت می‌کند؛ چراکه در ابتدای امر، انگلیسی‌ها با تأییدیه شورای امنیت این سرزمین‌ها را به صهیونیست‌ها دادند. این خودش یک جنبه حقوقی دارد و برای آنها حق قائل است. باید این مصوبه به‌طور کل منتفی شود که کار بسیار سختی است. سومین جنبه نیز جنبه رسانه‌ای است که باید در بعد رسانه‌ای هم رسانه‌های ایرانی، کشورهای اسلامی و دیگر کشورهایی که باید ایران همراهی می‌کند، یک آگاهی‌رسانی عمومی انجام دهند. اینکه سرزمین‌های فلسطین اشغال شده و باید از اشغال دربیایند و صهیونیست‌ها در این سرزمین‌ها هیچ حق اشغالی ندارند. باید صهیونیست‌ها به کشورهای اصلی خودشان بازگردند. همچنین از لحاظ حقوقی تمام کشورهای دنیا به این مساله اذعان کنند.»

یکی از راه‌حل‌هایی که این روزها دمورد مساله فلسطین خیلی شنیده می‌شود مساله ۲دولتی است. اما اینکه این راه حل قابل‌اجرائی است یا نه، نیاز به یک بازخوانی تاریخی از طرح این ایده دارد. ایده‌ای که تاکنون با چالش‌های مهمی مواجه شده و تجربه تاریخی به شکست‌خورده بودن آن اذعان دارد. برای بررسی ماهیت ایده ۲دولتی و چالش‌های تحقق آن و راهکار جایگزین این ایده با محسن فیاضی، کارشناس مسائل فلسطین به گفت‌وگو پرداخته‌ایم. منسروح این گفت‌وگو را در ادامه می‌خوانید.

دوشنبه ۲۲ آبان ۱۴۰۲

شماره ۴۰۰۶

WWW.FDN.IR

FARHIKHTEGANDAILY